
Opoki, st. 47, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 32, 115-116

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OPALENIE, st. 3, gm. Gniew, woj. gdańskie, AZP 24-45/ -

- ślady osadnictwa neolitycznego
- osada z wczesnej epoki żelaza
- osada z okresu wpływów rzymskich
- osada z wczesnego i późnego średniowiecza

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Mirosława Pietrzaka i mgr Małgorzatę Tuszyńską (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku) przy współpracy mgr. Jana Kucharskiego. Trzeci sezon badań. Przebadano obszar 450 m² we wschodniej, zniszczonej części osady.

Kontynuacja badań z lat 1996-97.

Odkryto 25 obiektów oraz ślady po kilkunastu słupach. Cztery jamy pochodziły z wczesnej epoki żelaza, jedna - z okresu wpływów rzymskich. Dziewięć obiektów (4 półziemianki i 6 jam) pochodziło z okresu wczesnośredniowiecznego (VIII-XII wiek). Chronologii pozostałych dziesięciu obiektów nie udało się określić z powodu znacznego stopnia zniszczenia lub braku materiału określającego datowanie.

W północnej partii przebadanego obszaru stwierdzono obecność resztek warstwy kulturowej, o miąższości około 30 cm, w której wystąpił liczny materiał ceramiczny datowany na okres halsztacko-lateński, okres wpływów rzymskich, wczesne i późne średniowiecze. Znaleziono ponadto pojedyncze ułamki ceramiki z młodszej epoki kamienia (kultura ceramiki sznurowej).

Na uwagę zasługuje obiekt 31 - jama, w przybliżeniu kolistą, o średnicy około 160 cm i miąższości do 85 cm, o regularnym, czworokątnym przekroju pionowym i szarobrunatnym wypełnisku. Towarzyszyły jej ślady po kilku słupach. W jamie znaleziono dzban i misę glinianą oraz fragmenty dalszych naczyń glinianych, przęślik gliniany a także kości zwierzęce oraz ości i łuski ryb. Obiekt ten pochodził z wczesnej epoki żelaza.

Największa półziemianka (obiekt 26), o kształcie nieregularnego owalu w rzucie poziomym, miała około 370 cm długości i 200 cm szerokości, zagłębiała się do 90 cm. W jej wypełnisku, poza licznym materiałem ceramicznym z X-XII wieku, znaleziono kilkadziesiąt ułamków ceramiki z okresu wpływów rzymskich oraz zniszczony kabłak zapinki oczkowej serii „pruskiej”, A III 57-59. Półziemianka ta zapewne zniszczyła obiekt kultury wielbarskiej z I-II wieku n.e.

Obecność ceramiki pradziejowej stwierdzono w większości obiektów wczesnośredniowiecznych.

W dalszym ciągu natrafiano na ślady wkopów nowożytnych a także odkryto resztki spalonej chaty drewnianej, prawdopodobnie z przełomu XIX i XX w.

Badania na osadzie w Opaleniu pozwoliły stwierdzić długotrwałość zasiedlenia tego miejsca. Relikty starszego osadnictwa pradziejowego zostały zniszczone lub uszkodzone przez obiekty wczesnośredniowieczne. Natomiast wkopy nowożytne niszczyły przede wszystkim osadnictwo wczesnośredniowieczne.

Odkryte obiekty nieruchome, jak i pochodzący z nich materiał zabytkowy, przede wszystkim ceramika i kości zwierzęce, stanowią cenny materiał poznawczy dla osadnictwa z wczesnej epoki żelaza i wczesnego średniowiecza nad dolną Wisłą.

Na zniszczonym obszarze osady (ponad 1000 m²) badania zakończono. Dla pełniejszego poznania tego obiektu należałoby w przyszłości prowadzić dalsze badania wykopaliskowe.

Wyniki badań zostaną opublikowane w wydawnictwie „Pomerania Antiqua”.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Opatów, st. 1, gm. *loco*, woj. częstochowskie, AZP 83-46/10 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

OPOKI, st. 47, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. włocławskie

- osada kultury pomorskiej (środkowy okres lateński)
- osada z okresu wczesnego średniowiecza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 14 do 30 września, przez mgr. mgr. Aleksandra Andrzejewskiego, Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, PSOZ). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 302,5 m².

Stanowisko zostało odkryte w ramach prospekcji terenowej Archeologicznego Zdjęcia Polski. Archeolodzy z Instytutu Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu przeprowadzili też na nim niewielki sondaż. W latach osiemdziesiątych właściciel pola w trakcie prac rolniczych natrafił na grób skrzynkowy, z którego popielnicę przekazał do miejscowej Szkoły Podstawowej. O fakcie tym powiadomiono Państwową Służbę Ochrony Zabytków dopiero w roku 1997.

Badaniami objęto dwa rejony stanowiska. Badany obiekt dostarczył 27 osadniczych obiektów archeologicznych z dwóch horyzontów chronologicznych.

Pierwszy, pradziejowy, zaliczyć należy do kultury pomorskiej ze środkowego okresu lateńskiego. Ulokowana tu osada zajmuje zarówno położone niżej wypłaszczenie, jak i rozpoznany wschodni stok wyniesienia. Drugą osadę należy datować na okres wczesnego średniowiecza, na wiek XII. Zlokalizowano tutaj dwa niewątpliwie obiekty mieszkalne, duże (choć bardzo zniszczone) palenisko i także mocno zniszczony piec.

Na uwagę zasługują także znalezione zabytki, wśród których oprócz masowych fragmentów naczyń glinianych i kości zwierzęcych znajdują się zarówno typowe dla osad wczesnośredniowiecznych przęśliki, oselki, czy noże, jak i niezbyt często spotykane na osadach kabłączki skroniowe, czy bransolety.

Należy postulować dalsze badania tego ciekawego i zagrożonego, jak wykazały badania, zespołu osadniczego. Zwłaszcza, że znajdują się tutaj obiekty osadnicze kultury pomorskiej ze środkowego okresu lateńskiego, niemające zbyt wielu analogii. Możemy mieć do czynienia z kompleksem osadniczym, o trudnej do przecenienia wartości poznawczej.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Opole –Wójtowa Wieś, st. 72, gm. loco, woj. opolskie, AZP 92-37/3 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Paluchy, st. 1, gm. Sieniawa, woj. przemyskie, AZP 99-82/42 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Paprotki Kolonia, st. 41, gm. Miłki, woj. suwalskie, AZP 21-73/73 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

PAWŁOWICE, st. 1, gm. Michałów, woj. kieleckie, AZP 93-61/7

- cmentarzysko kultury łużyckiej z późnej fazy wczesnej epoki żelaza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 10 do 22 sierpnia, przez mgr. Andrzeja Matogę (Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Siódmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 240 m².

Kontynuowano badania ratownicze w rejonie „dzikich” wybierzysk piasku w północno-wschodniej i wschodniej części cmentarzyska. Odkryto 3 groby ciałopalne bezpopielnicowe (nr 61-63). Dwa spośród nich posiadały prostą konstrukcję i były skąpo wyposażone. Do obiektów o niewątpliwie wyjątkowym charakterze można natomiast zaliczyć grób oznaczony numerem 62. Świadczą o tym jego rozmiary, bogate wyposażenie a przede wszystkim potężna konstrukcja kamienna, przykrywająca jamę grobową. Stanowił ją rodzaj nasypu (kopca) ułożonego z blisko 750, różnej wielkości, kamieni narzutowych. Pokrywały one kilkoma warstwami całą powierzchnię jamy grobowej, tworząc